

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő. Fűvészkert utca 1080.</p>
--	---	--

NAGY ISTVÁN.

Széles körökben, számtalan ismerősnél fog fájdalmas érzést okozni a szomorú, sőt megdöbbentő hír, a melyet lapunk f. hó 12-én egész váratlanul kapott, hogy Nagy István nagyváradai h. h. lelkész az nap Nagyváradon meghalt. Váratlanul, mert tudtuk, hogy a minden irodalmi és culturalis kérdés iránt a legmelegebben érdeklődő agg férfiú még egy nappal előbb teljesen jó egészségben vett részt B. Ujfaluban a Bessenyei-ünnepélyen és onnan baj nélkül utazott haza Nagyváradra. Ez ünnepélyen a disztribúción még egy felköszöntésben azt az ígéretet tette, hogy az Ujfaluban felállítandó Bessenyei-könyveszekrénynek ő is megküldi Bessenyeinek egyik művét, és ime az Ur hirtelen elszólította az ő hü szolgáját, miután őt boldog és hosszú 76 éves életén keresztül egészséggel és kifogyhatatlan jó lélekkel és kedélylyel vezette és áldotta meg.

Nagyon sokan ismertük, ugyanannyian szerettük őt, mert mindenki meg volt győződve róla, hogy hazája, vallása, sőt a miveltségnek minden nemes eszméje iránt önzetlen és forró szeretet lakott keblében, és még netaláni elfogultságai is meggyőződésből és nemes szívből fakadtak. — Minden nemes iránt fogékony lelkét és ártatlan lelkesedését élete fogytaig megőrizte, azon szerencsések közé tartozva, kiket csalódás hitökben meg nem tántorít, és a kik az életben mindig találnak a miért lelkesedni, a mit szeretni tudnak. Szeretetteljes szívének és gondolkodásának nemességét mutatja az, hogy legközelebbi családjában hiányában is — több hozzátartozó rokonai irányában folytonosan gyakorolta és a leghivebben teljesítette a családfőnek, sőt az apának gondoskodó szeretetét.

Életrajzát részletesebben fogja hozni lapunk. Most csak annyit említünk meg életéből, hogy már 1848-ban mint kis-szántói pap esperessé választatott, és a forradalmi részvétele miatt több évi várfogságra ítéltetett. Fogsága kitöltése után, midőn ismét jobb idők következ-

tek, 1861-ben mint mező-keresztési lelkész foglalta el esperesi hivatalát is a bihari egyházmegyében, a mely hivatalát 10 esztendeig nagy buzgósággal viselte. — A superintendensi tanügyi bizottságnak mindvégig közbizalommal megválasztott legbuzgóbb tagja maradt. — Később nagyváradai lelkészé választatott, és mind hivatalában, mind a közügyek iránt mindig érdeklődő társadalmi élet-működésében környezetének, lakóvárosának osztatlan szeretetét és becsülését bírta.

Temetésére, mely junius 14-dik napján történt meg, Debreczenből leutazott régi benső barátja főt. Révész Bálint püspök ur és lapunk szerkesztője Tóth Sámuel hittanár is, ki a boldogult feletti végső egyházi szertartásban a gyászima tartására kéretett fel.

Áldás és béke a nemes harcban kifáradt vándor és az egyház egyik leghivebb szolgájának hamvaira.

Lasco keresztelési ágendája.

Azon nemes mozgalom, mely szerint tiszántuli ref. egyházkerületünk buzgó jelesei egy általános érvényű agenda létrehozásának nehéz munkáján fáradoznak, megérdemli, miszerint azzal minden egyes lelképásztor, a neki adott talentumok mértéke szerint foglalkozzék. Mindenki tudhatja, hogy ref. agenda szerkesztéséhez hosszas tanulmányozás, hitbuzgóság és egyházunk tanaiban teljes otthonosság, szakavatottság és hivatás szükséges. — Kivált nekünk magyar reformátusoknak, kikre nézve újabb időben, atyáink feltett kincse, drága symbolikus könyveink csakis mint tanulmányozás tárgyai, — de nem mint irányadó, zsinórmértékül szolgáló utmutatások — léteznek; a kiknek tehát az általános keresztényi református typut a kutfőkből ugyancsak nagy gonddal kell felkeresnünk és felismernünk: nekünk nagyon nehéz lesz egy általános érvényű s a valódi református tanelvekkel összeegyező ágendának létrehozása. Mert az egyes ágendális formulák szerkesztésénél első feltétel az, hogy azokban a ref. egyház bibliai tana teljes tisztaságában tündököljék. — És ez igen fáradságos, egyszersmind teljes hivatottságot igénylő munka, melyet most, midőn messze jövőre szóló művet kell alkotnunk, nem szabad sajnálni.

A legrégebbi ref. ágendák egyike a Lasco János általunk is elég jól ismert, lengyel származású reformátoré, kinek testvére Jeromos, hazánk történelmében nevezetes szerepet vitt a mohácsi vész utáni közvetlen időszakban. Lasco illető munkája: „Forma ac Ratio tota Ecclesiastici ministerii in peregrinorum, potissimum vero Germanorum ecclesia instituta Londini in Anglia. Francof. a. M. 1555. — E mű vétetett a hollandi, alsó-rajnai, pfalzi, cseh- és morvaországi ref. ágendák alapjául.

Legtávolabbról sem azon célból, hogy talán irányadóul vétessék, — a mi különben csak is áldásos lehetne ránk nézve — hanem pusztán, mint igazi református hittani alapon nyugvó, gazdag tartalmu formulát kívánom bemutatni amaz ágendát, hogy azok, kiket közelebről illet. átlássák, miszerint mily egészen más és mily egészen primitív alakokban szoktak egyesek egy kis 10—20 soros ágendális mondókát elrebegni a keresztség kiszolgáltatásakor; holott pedig mennyire fontos és vigasztaló üdvizsgaságok hirdetésére kínálkozik legkedvezőbb alkalom éppen a kereszteselési szertartásnál. E tartalomdus formulából, minden avatott és hivatással bíró lelkész sikeresen alkothat egy rövidebb, de céljának teljesen megfelelő és egyuttal igazi ref. jellegű és velejü kereszteselési liturgiát.

Térjünk át tehát Lasco reformátor említett minta formulájának megismerésére. Ez a holland-rajnai ágendából fordítva, következő:

„A mi segedelünk legyen az Urnak nevében, a ki teremtette a mennyet és a földet. Ámen.

A mi urunk Jézus Krisztus mondása szerint csakis úgy juthatunk Isten országába, ha ujjá születünk, miután emberi természetünk teljesen romlott. Ennélfogva int az Ur, hogy alázzuk meg magunkat Isten előtt, s bánkódjunk magunk fölött; egyszersmind készlet mindnyájunkat, hogy vágyódjunk kegyelme után, mely által minden gonoszságunk és régi természetünk minden átka eltöröltetik. Mert Isten kegyelmére másként képesek nem vagyunk, ha csak előbb öntehetségünkben, bölcsességünkben és önigazságunkban helyezett bizalmunkat szívünkben ki nem vetjük, sőt mig mindazt, a mi bennünk van, teljesen nem kárhoztatjuk.

Midőn pedig Krisztus a mi nyomoruságos voltunkat ily módon szemünk elé állítja, vigasztal is irgalmassága által, a mennyiben nekünk és gyermekeinknek azt igéri, hogy minden bűneinkből megmos, azaz: vérenek hullása folytán bűneinket nekünk nem fogja tulajdonítani, sőt természetünket ismét saját hasonlatosságára megújítandja a szentlélek által. És hogy ezen ígéretet a mi gyenge hitünkben megerősítse és saját testünkön mintegy elpecsételje, azt parancsolta, hogy atyának, fiunak és szentlélek Istennek nevébe megkeresztelkedjünk.

Először tehát azt kívánja az Ur, hogy mi az Atyának nevében vízzel megkereszteltessünk. — Ezzel, mint látható esküvel, egész életünk idejére bizonyosságot tesz arról, hogy Isten a mi atyánk és maradékainknak is atyja akar lenni, a ki testi lelki szükségjeink kielégítéséről gondoskodik s minden gonoszt javunkra fordít, a mennyiben az Istennel kötött ezen szövetségnél fogva semmi teremtmény nekünk nem árthat, sőt inkább boldogságunkra szolgál.

Másodszor: midőn a Fiunak nevében megkereszteltetünk, azt igéri Isten, hogy mindaz, mit Isten fia cselekedett és szenvedett, a mi sajátunk, úgy hogy ő nekünk és gyer-

mekeinknek megváltója, a ki minket idvezítő kegyelmével megajándékoz, szent fogantatása, születése, szenvedése és halála által minden tisztátalanságtól és büntől megszabadított s rólunk minden átkot a keresztesek fájára vitt, vérével azokat lemosta s magával eltemette és így a pokoli kintől megszabadított, s végre hogy feltámadása és menybemene-tele által igazságával felruházzon s a mennyei atya előtt képviseljen, és az utolsó ítéletkor dicsőségesen és mocsok nélkül állítson atyjának színe elé.

Harmadszor: midőn a szentlélek nevében megkereszteltetünk, ígéret tétetik a felől, hogy a szentlélek mind nekünk, mind gyermekeinknek tanítónk és vigasztalónk leend örökké és minket a Jézus Krisztus testének tagjaivá tesz a végből, hogy Krisztusban és minden javaiban, a keresztyén anyaszentegyház minden tagjaival egyetemben részünk legyen, úgy hogy bűneink elfelejtetnek, a bennünk még meglevő bűn és gyengeség is mind inkább-inkább megsemmisítetik s végtére ama boldog feltámadáskor. (midőn a mi testünk a Krisztus testéhez hasonlóvá leend) tökéletes nyilvánulást nyer.

Miután pedig minden szövetségben két fél kötelezi el magát, eképen mi is az atya, fiu és szentlélek Istennek ígéretet teszünk, hogy mi az ő kegyelme által egyedül őt ismerjük és valljuk egy igaz élő Istennek, minden szükségünkben egyedül őt hívjuk segítségül és engedelmes gyermekekhez illőleg élünk, mint az ujjászületés kívánja, mely e két dologban rejlik: elsőben is, hogy mi, bűneink felett való töredelmességből és fájdalomtól minden kívánságokat megtagadunk s magunkat Isten akaratának alávetjük, minden bünt szívből gyűlölünk és kerülünk; továbbá elkezdünk kedvvel és szeretettel élni Isten ígéje szerint szentségben és igazságban.

Ha pedig néha gyengeségből bűnökbe esnénk, ne maradjunk azokban, se el ne csüggedjünk, sem más uton bűnbocsánatot ne keressünk, hanem egyedül Krisztus által. — Megkereszteltetésünk szüntelen emlékeztessen bennünket bűneink elhagyására s legyen erős bizodalunk, hogy Isten a Krisztus vérenek hullásaért azokról soha meg nem emlékezik, mert a szent keresztség kétségtelen bizonyíték arra nézve, hogy Istennél örök szövetségünk van és mi Isten örök irgalmasságának és a Jézus Krisztus legszentebb szenvedésének és halálának élő kutjába kereszteltettünk meg a szentlélek ereje által. Ámbár gyermekeink ezen okokat és titkokat még nem értik és arról vallást tenni nem képesek: mindazáltal a szent keresztségből semmi módon ki nem zárhatók, mivel ők Istentől elhivattak azon szövetségre, melyet Isten Ábrahámmal, a minden hívők atyjával és az ő magvával és így velünk és gyermekeinkkel is kötött. Én — ugymond az Ur — helyeztetem az én szövetségemet én közöttem és te közötted és a te magod között te utánad az ő nemzetségekben örökkévaló szövetségül, hogy legyek te-néked Istened és a te magodnak te utánad.“

(Vége köv.)

Az egyházi év szerinti predikálás.

(Folytatás.)

A római katolikus s a protestáns egyház is, a melyik t. i. tartja, advent első vasárnapjával kezdi meg az egyházi évet. Igen természetesen. A keresztyén egyház története

tulajdonképen a Megváltó születésével kezdődik s ha, mint átmenetileg mondtuk, az egyházi év ünnepi felének Jézus élete adja meg az alaphangot, az megy rajta fonalként keresztül, csakugyan itt a gyökérnél kell megragadni a nemes növényt, melynek koronáját a menny fedezi. Karácsonra, Idvezítőnk születésének fenséges ünnepére előkészülünk mi is, felköltjük a remény és várakozás szent érzelmeit; predikálásunk építő hatását elősegíti a kültermészet is, mert „ugy látszik, van Oosterzee szerint, mintha benne minden egyesülne, hogy a szükség és vágyakozás fokozott érzését felköltse; a napok rövidebbekké, az éjszakák hosszabbakká válnak s nincs már távol a leghosszabb éjszaka, de csak a mint ez, mint a Krisztus nélküli világnak és szívnek symboluma, elmulik, az igazság napja földerültének ünnepe csak akkor érkezik el.“ — Nincs kifogásom az ellen, a mint mi az adventet ünnepejük s a tél hidegében is fölmelegszik szívem a szép és jó karácsonyi predikációk hallattára is. Nekem csak akkor szép és jó az ünnepi predikáció, ha a történeti Krisztust látom abban, a mint őt az evangéliom rajzolja; ne félünk a karácsoni történet fölötti gyakori predikálástól, többet ad az mint bármilyen szép tanítói elemű textus; ha áll — és pedig áll — a homiletikának azon fontos szabálya, hogy az evangéliom predikálásának az a legjobb módja, ha Krisztus folytonosan ott lebeg a hallgatók lelki szemei előtt, mennyivel szükségesebb ez ottan, hol épen a történeti Krisztust akarjuk predikálni.

Az ő év utolsó vasárnapja ám legyen az emlékezet ünnepnapja, de lehet az igen jól utóelmélkedés is a karácson ünnepéhez; sőt csak úgy lesz az jól megtartva, csak úgy predikálunk ezen napon jól, ha nem csak v i s s z a, hanem b e f e l é s f ö l f e l é is irányozzuk tekintetünket. Új évi predikációink ismét igen jók, de megtehetnők egyszer-egyszer, hogy a polgári év kezdetével összekapcsolnók Krisztus körülmetéltetésének és névadásának történetét is Luk. 2, 21. alapján. Magas gondolatokat szülhet az eszme, hogy az Ur Jézus nevében kezdjük meg az ujesztendőt. A legtöbb perikoparendszerben ott látom e textust ujév első napjára kitűzve.

S itt hadd adjam át újra a szót mesteremnek, v a n O o s t e r z e e -nek, csak azt említve föl, hogy ő még az ujév utáni első vasárnap is ujévi anyagról akar predikáltni s ad is igen hasznavehető textusokat. „Az ezután következő vasárnapokon, mondja ő, a hivatását átértő homiléta igen szépen tárgyalhatja az Urnak dicsőségét a maga egymásutáni és lassankénti fejlődésében. Egymásután nyilatkozik az a bethlemi jászólnál (Máté 2, 1—12;) a jeruzsálemi templomban (Luk. 2, 40—52;) a házi életben (Ján, 2, 1—11;) az emberi nyomoruságközepette (Máté 8, 1—13;) a viharos természetben (Máté 8, 23—27;) a fejlődő istenországában (Máté 13, 24—30;) végre a magasabb világ fényében (Máté 17, 1—9.) „Még nagyobbakat fogsz látni, mint ez,“ az itt lépésről lépésre a jelszó s a hitszónoknak igen kellemes feladata, hogy az egyházi évnek ezen részében a Krisztus földön megjelenésének dicsőségét lehetőleg különböző oldalokról megvilágosítsa. Egyik évben pl. az Urnak tanítványaival való érülködésének főmozzanataira irányozhatja a hitszónok hallgatói figyelmét. másik évben ugyanezt egyes tanítványokkal szemben teheti; ismét másik évben a negyedik evangéliom nyomán a világosság és sötétség közötti fokozódó küzdelem nagy fordulópontjaira hívja föl a figyelmet; majd ismét

többé-kevésbé rendezett sorrendben azon tényekről és eseményekről elmélkedik, melyek Jézus sorsának fejlődésére és Isten országának eljövételére különös jelentőségűek voltak, minők pl. megkereszteltetése, megkísértetése, Názáretben elvettetése, az apostolok felavatása, az Ur megdicsőülése, Lázár feltámasztása stb. . . . Igen helyes dolog a hitszónok részéről, ha ő az ujév és a husvét közötti időközben minden évre szabályszerű predikáció-tervezetet dolgoz ki, a melyben természetesen a bibliai chronológiát sem hagyhatja figyelmen kívül.“

Én azt hiszem, szebb ez, jobb ez, mintha Jézus életétől eltekintve tartjuk az egyházi év ezen részében farsangi predikációinkat. Megvallom, nem értem, mi köt minket e farsangi egyházi beszédek tartásához. Mi protestánsok a bójtben sem mondunk istenhozadót a husnak, v a l e - t a c a r o -nak, nekünk nincsen carnivalunk, nincsen farsangunk s ápolni olyat, mit a római katolikus egyház a pogány tavaszi ünnepektől kölcsönzött, minek eredete felnyulik a dél európai lupercáliákhoz és bacchanaliákhoz, bizony nem valami öntudatos dolog. Tudom jól az ellenvetést, hogy alkalmazkodnunk kell ehhez, mert ekkor ülik a legtöbb házasságot s mert mi r. katolikusok között lakunk. Jó tedd tehát ezt is egyszer-egyszer s a házasság szentségét esketési beszédeden kívül is tedd olykor elmélkedésed tárgyává, de a drága követ ne mellőzzed az értéktelenebb kövek kedvéért s úgy beszélj ezen tárgyról is, hogy a keresztyenség Krisztusának lelke lebegjen hallgatóságod feje fölött.

S itt jó már az, amiről legtöbbet tudnék és szeretnék beszélni, a husvét előtti vasárnapok predikációinak tárgyáról. A keresztyén egyház fontos sulyt helyezett eleitől fogva a husvét előtti hetekre, melyeket a legnagyobb ünnep adventjének tekintett; a ker. egyháznak nemcsak a megholt és feltámadott Krisztus volt nagy tanítója, szerintem az ő lelki nagyságának isteni fensége még inkább megközelíthető általunk, mielőtt a Golgotának keresztjén látjuk gyötörödni a legnagyobb Mestert. A szenvedési hetek p a s s i ó i p r e d i k á c z i ó i legdrágább gyöngyei a keresztyén irodalomnak, s mielőtt a keresztnél meghajtanók fejünket a mélyére mehetetlen mysterium láttára, csak jót teszünk, ha föltétlenül mindig, évről évre néhány vasárnapon át a kereszthalálra készülő Jézus személyével foglalkozunk. Főlősleges e lelkési körben Krisztus szenvedésének jelentőségéről beszélnem, még főlőslegesebb adni csak keveset is azon textus halmazból, mely itt tárgyalásra kínálkozik; s ha az Ur szenvedését magas hegyről alászakadó és soha el nem apadó folyamhoz hasonlítják, azt tegyük mi hozzá, hogy a vizzuhatag remek szivárványt alkot a tiszta napfényben, mint Krisztus szenvedése az igaz hitnek szemén keresztül s azt tegyük még hozzá, hogy e szivárvány tört színei annál ragyogóbbak lesznek, minél egyenletesebben állítjuk azokat egymás mellé. A szivárvány hét színe csak a maga sorrendjében alkotja meg a remek tüneményt. Itt is tehát tervszerű rend koordinálható, vagy időrendben és logikai fokozat szerint, egymásra következő tárgyak fejtegetése készít elő a keresztre feszítendő és feltámadandó Krisztus predikálására. A virágvasárnapnak diadalmi hangja egyáltalában nem zavarhat minket tervünk elkészítésében, gyöngé szónok volna az nagyon, ki a szenvedés éshalál között ne tudna di-

adalomról is beszélni, s a ki ki nem tudná menteni néhány beszött szóval a tényleg beállott anachronismust.

És nem adunk-e teljesen igazat az őskeresztények egyháznak, ha a husvét és pünköst közötti 50 napot öröm időnek tekintve, emeltebb, melegebb, lelkesebb hangon beszélt, mint a feltámadás előtti szenvedés és halál lélekcsüggesztő heteiben? Nem természetes kíváncsi-e az, hogy husvét utáni predikációink hangja magasabban röpködjön, mint bármikor is az évben, leszámítva az ünnepi alkalmakat. Hiszen Jézus újra megjelen tanítványai körében s még mindig hirdeti a hit, a remény s a szeretet evangéliomát. Majd átmenve a közelgő pünköst gondolataira, bizton közbeszöhetjük az áldozó csütörtök nagy eseményére való megemlékezést s egyáltalában nem tekinthetjük összefüggés nélküli elhagyatottságban az áldozó csütörtök s a pünköst közötti vasárnapot, ezen egyedüli árvát a ker. egyházi év valamennyi vasárnapja között; árva volt ez, mert az Úr nem volt már a földön s a vigasztaló Szentlélek nem szállott még alá. Hadd mondjam ki bátran, hogy nem tesz jól az a lelkész, ki e vasárnapnak gondolatát hozzá nem fűzi az előző csütörtök gondolatához, vagy a ki e napon nem tekint előre a hit s remény szemével a szeretet evangéliomának betetőzésére; s hadd adjam itt a van Oostervee által e napra ajánlott következő textusokat: János 14, 18; Jel. 5, 8—14; Máté 5, 8; Ján. 12, 26; 17, 24; Filippi 3, 20. 21; Jel. 17; Jer. 3, 31—34; Ján. 1, 33; Luk. 11, 13; Róm. 8, 9; Ján. 7, 39 vagy 16, 7—15; Ján. 15, 26—16 4; Ézs. 65, 17; Jel. 21, 5; Csel. 1 12—14. Nebe A. német író pedig „Die Evangelischen Perikopen des Kirchenjahres“ cz. 1875-ben Wiesbadenben kiadott művében a különböző perikoparendszereket ismertette, e napra a következő perikopákat jelzi:

1. Görög perikopák: Csel. 20, 16—18, 28—36; Ján. 17, 1—13.
2. Örmény „ Csel. 24, 1—23; Ján. 12, 12—23.
3. Gallikán „ Csel. 18, 22—19, 12; Ján. 17, 1—26.
4. R. katolikus „ 1. Pét. 4, 8—11; Ján. 15, 26—16, 4.
5. Lutherféle „ detto
6. Anglikán „ detto
7. Nitzschféle „ Zsolt. 122; Csel. 1, 15—26; 2. Tim. 2, 8—13.
8. Thomasinféle „ Ézs. 64, 1; Ján. 3, 19—24; Ján. 14, 1—12.

Elég textus egy egész életre ha kiveszszük is, a mi nem felel meg a mi beosztásunknak (pl. az örmény perikopák;) elég, főleg ha meggondoljuk, hogy egy hosszabb textusban hány kisebb, de magában végtelen kincset rejtő textus található fel. Az árvának is van joga élni, adjuk meg neki, a mivel tartozunk.

Csiky Lajos.

(Vége. köv.)

Töredék

a magyar ref. ének- és isteni-tisztelet történetéből.

Urvacsora a XVI. században.

(Folytatás.)

A XVI. század két nagy papjának eljárási módját már ismervén, — nézzük e sz. sacramentom kiszolgáltatását a XVII. századból is. Itt ismét két egyén vonja leginkább magára figyel-

münket, az evangéliumi egyszerűségre törekvő Melotai, s a ezeremóniás Samarjai.

Melotai eljárása:

Utasítás a pap számára: egy héttel a kiszolgáltatás előtt hirdesse meg a gyülekezetben, hogy ekkor s ekkor urvacsora lésszen, és igen szép intéssel kérje hallgatóit, hogy készüljenek az urvacsora vételéhez igaz poenitentia tartással. Erős argumentumai ezek legyenek: nem földi asztal az, hanem azé, ki a szívek átlátója, s a mi ígéreteket adott, ott pecsétli stb.

A predicatio textusa alkalmi legyen. Ezt végezvén, szóljon a kathedrából úgy, mint Révész agendájában (Debreczen, 1853.) van, azaz hívja fel a gyülekezetet bűnbánatra. Említi, hogy a régi időben nem csak minden vasárnap, de valahányszor csak predicatio tartatott, kiszolgáltattatott a sz. vacsora, most (1621.) azonban közönségesen csak hétszer, u. m. 1. Karácson innepén. — 2. Bőjtelő vagy Quadragesima vasárnapján, mikor az az evangélium magyarátzik, — „vitették Jézus a lélektől a pusztába“ Mát. 4. — 3. Husvét napján, néhol a nagy gyülekezetekben N. pénteken is, husvét másod napján is, a mint az ecclesiának rendtartása vagy on. — 4. Pünköstben. — 5. Aratás előtt, sz. János avagy Sarlós b. asszony nap tájban. — 6. Szüret előtt, sz. Mihály nap tájban. — 7. Advent vasárnapján.

Némely fő ecclesiákban minden harmad vasárnapon, mint a debreczeni, várad stb.

Mind a hét alkalommal más más tanítást kell tartani az urvacsorájáról (természetesen predicatio után) u. m.:

1. Karácsonkor: micsodává tette az istenség azt a testet, melyet a sz. lélektől megszenteltetett boldog sz. Máriának méhében felöltözött? tehát a Krisztus megtestesüléséről. Ennek megmagyarázása után jön az a gyönyörű imádság, vagy közgyónat, mely Révész agendájában feltalálható: „Örök mindenható felséges ur Isten.“ Miután ezelőtti agendákban ezt nem találtam fel, ez örök szép kálvinista ima szerzőjéül Melotai Nyilas Istvánt merem nevezni! A hála-adó ima ugyanaz, mely Révészben található, ez is Melotai. Általában az egész kiosztás ugyan, mint Révészben. Végül ezt mondja: Igy viszed végben Karácson napján az ur vacsorájának osztogatását, mely módot meg kell tartanod minden időben.

2. Quadragesima vasárnapján: minémü készüléssel kelljen kinek-kinek ide az ur asztalához járulni, és azzal a Krisztus testével és vérével élni? tehát a megpróbálásról. Itt mondja el ismét ama közgyónatot (Örök mindenható,) utánna 3 kérdés stb.

3. Husvétkor:

a) Kicsoda szerzette az urvacsorát, — mikor, — miből, — kinek, mi végre? tehát a szereztetésről.

b) Husvét másodnapján: micsoda testben támadott fel az ur Krisztus, hogy mi végire mehessünk annak; micsodás ételünk, italunkká lőtt az ur Krisztus az ő testében és vérében minékünk?

4. Pünköstkor: minémü eszköze legyen a sz. léleknek, mind az ige, mind a sacramentumok, keresztség, urvacsorája, a hiveknek mind ujonnan való születésekre, s mind lelkeknek táplálására? tehát: a megszenteltetésről.

5. Aratás elődedin: miért neveztetik az urvacsorája kenyértördelésnek? tehát: az elnevezés meghatározása, azért, mert:

- a) a tördelés látható,
- b) a Krisztus panis vitae,

c) ez által tétetik tanubizonyosság, hogy mi érettünk tördeltett, faggattatott, szenvedett, fizetett és holt meg az ur Krisztus,
d) a Krisztussal való egyesülésünk ismeretire viszen,
e) mert a töredelmességre emlékeztet.

6. Szüret elődedin: ha ugyan valóságosan jelen vagy-e a Krisztus Jézusnak dicsőséges sz. teste az urvacsorájában? tehát: a felekezeti hit megmagyarázása.

7. Advent vasárnapján: mit szerezzen mibennünk az urvacsorával való élésünk? avagy nyiltabban: micsoda hasznot veszünk mi az urvacsorájában, az kenyérral és borral való élésünknek, tehát: az urvacsora hasznáról.

(Ezeket így ismervén, bátran állithatjuk, hogy a mai kiszolgáltatási módnak megalapítója Melotai volt.)

Betegnél:

Kérdésben forog az ecclesiában, hogy ha beteg kíván élni az urvacsorájával, a tanító communicáltathatja-e vagy nem?

(Lám Heltainak igazán szép és keresztyénies eljárása van, Meliusé ellenben rideg, — nem adja a betegnek, érje be — ugymond — azzal, ha egészséges korában vötte, s emlékezzék arról, táplálja lelkét azzal, mert megette a vacsorát lélekkel azelőtt, s a jegyit is vette).

Némelyek mondják: nem.

1. Mert egy az ó- és újtestamentom sacramentoma, valóságában és méltóságában. Az ó testamentomban a husvétii bárányt beteg kedvéért időközben nem szolgáltaták ki, tehát: az új testamentom sacramentumát sem illik szemérről-szemétre hordozni.

2. Mert erre nézve sem a Krisztus, sem az apostolok parancsolatot nem adtak.

3. Mert az apostolok sem vitték, sőt Pál I. Kor. 11: 30. nyilván a betegség okául azt mondja lenni, hogy nem jól éltenek az urvacsorájával.

4. Mert a pápa reliquiáinak reliquiája, kik még mostan is éjjel-nappal hordozzák az urat, mert elhitették a beteggel, hogy az ostya valóságos teste a Krisztusnak, melyből azt itéli, hogy nem kárhozhatik el, mert benne az Ur, (mert ők a megszentelt ostyát Urnak hívják.)

5. Sok botránkozás származhatik belőle, sokan szabadságot vennének, és egészséges korokban nem élnének vele.

6. Az a vélekedés is lábra kaphatna, hogy az urvacsorához köttetett a lélek idvesség.

Némelyek állítják: igen.

1. Mert noha nincsen felőle parancsolat, de tiltva sincs, tehát a betegeknek igen is kell communicálni.

2. A Krisztus az urvacsora szerzésével vetett véget a bárány megételének, halála előtt szerzette, ezzel látszik példát adni, hogy a beteg is élhet halála előtt azzal.

3. Mert nem szükölködnek az egészségesek orvos nélkül, hanem a betegek, mikor lehet pedig az ember lelkében betegbb, mint halálának idején, mikor ifjuságától fogva való bűnei előtte forognak.

4. Ha a betegtől elfogjuk az urvacsorát, a gyenge hitű minden vigasztalástól megfosztatik, lelkiismerete nem gyamolittatik, s a ki tőle elfogja, kézen fogva taszítja a kísértetnek örvényibe, így kiált jajt az uristen a papoknak. Ezek. 34. A léleknek gyógyulása pedig lészen az Isten igéje és az urvacsora által.

5. Az apostoli férfiak, kik mindjárt az apostolok után következtek, osztották a betegeknek, s ő k i k i há z á n á l tartja vala a megszentelt kenyeret és bort, hogy azzal ottan-ottan élne, mint Cyprián dr. „De Spectaculis“ írja.

Gyermekek által is küldték (Eusebi in lib. 6. Cap. 43.) kosárban kenyeret és üvegben bort szoktak vala tartani s vele élni (Hieronimus Cap. 4. ad Rufinum), hát most is szabad.

6. A keresztséget János a pusztában szolgáltatotta ki, Krisztus is a Jordán vizében keresztelte, ha azért szabad a keresztséget beteg gyermekre kiszolgáltatni, miért ne az urvacsoráját? holott egyenlő méltóságuk.

7. Kötelme a tanítónak, hogy a beteget meglátogassa, a betegségnek okát a bünt megmutassa, hogy a bűn által jött be a halál, mint Pál Róm. 5. mondja. Annak felette vigasztalja és biztassa az Isten ígretivel, gondviselésével, olvasson neki Dávid zsoltáiraiból (54. 118.) vagy valamely caputot a sz. bibliából, végezetre elkészítvén, communicaltassa, melynek módja:

Kálmán Farkas

(Folyt. köv.)

Hazánk a külföldön.

E sorok íróját különösen érdekelni szokta, más is ugyan vele bizonyára, ha magyarországi ügyeket lát napfényre kerülni idegen országok közlönyeiben, ujságaiban. Mennyi félreértés sok esetben, mennyi hazugság egyszer-egyszer! Jó lelkiismeret kell hozzá, hogy gyönyörködjék az ember abban, ha semmit jót sem akarnak rajta hagyni.

A Schulverein viselt dolgai nyomot hagynak a német egyházi lapokban is. A különben kitünően szerkesztett „Neue Evangelische Kirchenzeitung“ felől sokan meg vagyunk győződve, hisz sokan olvassuk nagy Magyarországon, hogy hatalmas magyarfaló lap. Folyó évi május 26-iki számából némi kommentárral kísérve adjuk fordításban „Magyarország evangélikus egyházából“ című cikknek nagy részét. Belföldi dolgok külföldiek elé tálalva s onnan mutatónak haza hozva. Lássuk, mivel élnek ottan!

„A magyar evangélikusok nehéz helyzetben vannak Róma előnyomulásával szemben. A római katolikus egyházat gazdagsága képesíti arra, hogy mindenütt, még olyan helyeken is, hol a lakosság tulnyomó részben protestáns, apáczaklastromokat állítson, melyeket növevelő intézetekkel kapcsol össze s ezekben sok evangélikus gyermeket is befogad, kik közül nem kevés elvész aztán egyházára nézve. Már ötven ilyen kolostor áll fea s mostanában még harminczat akarnak felállítani. A rozsnyói evangélikus gyülekezet azonban, mely Magyarországon különben is az evangélikus ügy előcsatárai közé tartozik, megkezdte az ellenállás harcát egy felsőbb leányiskola felállítása által. — De a tiszai kerület egyházközségeinek szegénysége, — a mely kerületben fekszik Rosnyó — s tiz évi ros aratás nagy akadályt képez az illető iskola kellő felszerelésében.

A német hittestvérek részvétét azonban annyival inkább megérdemlik a tiszai kerület evangélikusai, mert épen ők akarják fentartani a chauvinistikus magyarizmussal szemben a német reformációval való összeköttetést s a rozsnyói intézetek épen a németiség ápolását tartják komoly feladatuknak (die Rosenauer Anstalten, sich die Pflege des Deutschen ernstlich angelegen sein lassen.) Czékus István rosnyói superintendens a maga egyházkerületében is jogos álláspontot foglal el, s eddig még szerencsésen visszaverte a legnagyobb részben németekből álló debreczeni lutheránus egyházközség ellen intézett magyar támadást“

Megjegyezve mindenekelőtt, hogy a fordításunkból kihagyogatott helyek sem ellenünk nem szólnak, sem mellettünk nem beszélnek, hanem pénzügyi dolgokról referálnak csupán, először és utoljára, mert ez a mi legfőbb kifogásunk ama tudósítás ellen, kissé rossz neven vesszük a mi lutheránus atyáinkfaiótól, hogy ilyen tudósítók kezére biznak olyan szent ügyet, minő egy felekezethez az ország uralkodó vallásához s főszerepet vivő nemzetiségéhez való állása. Gyászos felfogás az, mely csak azért tud üdvözölni egy leányiskola felállítását, mivel az védelmi harcot kezd a római katholicizmus tulhatalmaskodása ellen. Sajátságos dolog részvétköltés szempontjából tiz évi rossz aratásról beszélni, holott tiz év óta igenis voltak számbavehető aratások a tiszai kerületben.

S érti-e a tisztelt tudósító ur, hogy mi az a chauvinizmus? Miben hasonlítunk mi magyarok a francia császárság dicsekvő veteránjához? Miféle waterlooi győzelem az, melyet e szerint a lutheránusok felettünk arattak s melyért nekünk bosszuállást kellene ellenük keresnünk? Hiszen nem a magyar nép, hanem a német Schulverein verdesi a mellét s mutogatja erősen, hogy csak ő derék, ő a nagy s rajta kívül minden csekély és haszontalan. Tökéletes mintaképe a francia Chauvin korszikai alakjának.

Az esik nekünk rosszul, hogy olyan főpásztor, a milyen Czékus István superintendens ur, kinek érzelmeihez semmi kétség nem fér, engedi hieszteltetni maga felől Németországon, hogy ő a magyar Rozsnyón a némettség ápolását tűzte volna ki feladatául. Ezt mi egyszerűen nem hisszük, mert nem is hihetjük. Arról meg egyáltalában semmi tudomásunk sincsen, hogy a debreczeni lutheránus egyházközség legnagyobb részét németekből állana; hogy vannak tagjai között a felvidékről itt szolgáló, német nyelvű cselédek, azt jól tudjuk mindnyájan, kik itt Debreczenben lakunk. Történt támadás ezen egyházközség fiatal lelkésze ellen a magyarság szempontjából s a fiatal lelkész mellett szót is emelt egyházi lapban édes atyja, Czékus István superintendens ur, de hát neki a lelképásztori hűség, az anyanyelven tanítás elvének hangoztatása által könnyen sikerült elsimitani az ügyet, a nélkül hogy a „Magyarischer Ansturm“ valami erőszakos abschlagolására lett volna szükség.

Isten mentsen, hogy e leleplezést akár a magyar lutheránus egyház, akár Czékus István superintendens ur ellen intéznők. Nem volna rá okunk, nem érdemlenék meg tőlünk. De azt igenis kérhetnők ezen egyház lelkészeitől, utasítsák vissza elvalahára azon hivatlan, tolakodó referenseket, kik a legigazabb ügyet is bemocskolva a nemzetiségi düh szennyével, méltatlanul képviselik egyházukat azon nagy német közvélemény előtt, melynek filléreiért egy kis objectiv igazsággal is tartoznának. Méltó tisztelet és elismerés a sokat küzdő, derékül harczoló magyar lutheránus egyháznak! Hálát érdemel a magyartól, ha mint egész visszautasítja az ügyében nélküle emelt panaszokat. A kiket sujt e leleplezés, lakjanak akár itt Magyarországon, akár tán Erdélyben, azokkal szemben nem szükséges kérnem, hogy „sit venia verbo!“

Csiky Lajos.

T Á R C Z A.

Adalékok a tiszántuli reformált egyházkerület történetéhez.

XI.

1686. avas-ujvárosi zsinat végzéseinek folytatása.

15) A vasárnapról botrányosan beszélők fenytessenek meg.

16) A lerészegedett pap három, a rektor pedig másfél forintra büntetessék.

Felebbezett ügyek: Az erdődi traktusból Szaniszlai István lelkész elakarna válni nejétől, a ki őt nős paráznasággal vádolta. Nem engedtetik meg. Korocz Erzsébet elakarna válni férjétől Diószegi Mihálytól, a ki minden vagyont eltékozolt, s bizonyos summa pénzért őt is eleresztette. Nincs ok az elválásra, lakjanak együtt.

A 6 traktus a következő zsinatra, mely Debreczenben fog tartatni, követeket küld, a kik a superintendens választásánál és megerősítésénél, a 6 traktus nevében jelen legyenek. 144—148. l.

1686. szeptember 17. Körmendi Péter superintendenssé választatik. 80.

1686. szeptember 18. Debreczenben közzsinat. — Legelőször is a 6 traktus követői sürgetik a superintendens választást. Bizonyos ingadozások után Körmendi Péter nyilvánítatik s erősített meg superintendensül. 370 szavazat van említve, ámde ez csak beküldetett, vagy behozatott az esperesek által; a szavazók nem voltak mind jelen.

Diószegi István érmelléki, Szenczi Pál debreczeni, Hunyadi András bihari, Kolozsvári István zarándi esperesekül megerősítettnek.

Vitatkoztak a heidelbergi káté kilencz kérdése felett. Opponens volt Szilágyi Márton debreczeni hittanár.

Ordináltatott 38 egyén. Nadányi János expectans, Czeglédi Pál Diószegre, Keresdi Gergely Bagamérba, Gyarmati Zsigmond Ladányra, Kisfalvi Sámuel Keresztesre, Matócsi Jeremiás Mike-Pércsre, Harsányi Ferencz Dadára, Halászi István Gáborjánba, Sárói Pál Lökre, Harsányi Ábrahám Asszonyvásárra, Sarmasági János Köbölkutra, Debreczeni György Bályokra, Pap János (oláh) Terebesre, Zilahi Mihály Kraszna-Horváttra, Csapai Miklós Ballára, Kállai János Somlyó-Ujlakra, Zalányi Gergely Kereszturra, Héczi István Récsére, Bihari Pál Borzásra, Ákosi Sebestyén Czikóra, Hadházi István Bogdányra, Szabadszállási János Gyu-

lajra, Vásárhelyi István Kis-Létára, Debreczeni György Napkorra, Surki Ambrosius Petribe, Kőrösi István Gesztre, Szatmári György Tenkére, Mezei Mihály expectans, Marosi István Kereszturra, Szomodi Máté Bojtra, Ujhelyi Mihály expectans, Naszvali János Radványra? Várkonyi Sámuel Albisra, Pathay István Kakucsra, Szalontai János Pósalakára, Kereszturi György expectans, Jablonczai Mihály Tárkányra, Ladányi János Kis-Károlyiba.

Az a városi végzések helyben hagyatnak.

Uj végzések:

1. A gyengébb ifju papokat az esperesek katekizálják.

2. Minthogy a debreczeni iskolában tanulókat, világi vagy polgári egyének — politici — akarják bevenni, tisztességes értesítéssel tudtára kell adni a debreczeni tanácsnak, hogy a régi jogot adják vissza a tanár uraknak és az iskolai rendnek, mert különben a szent zsinat élni fog a maga jogával.

3. A kállai kapitánynál kérelmezni kell, hogy a zarándi esperes ur elpredált javai adassanak vissza.

4. A szepesi kamarához követek küldetnek, az oktávák és sedecimák ügyében.

5. Csáki István fővezértől egyetemes védlevél — protectio — kérendő.

6. Midőn a superintendens köszönteni fogja az erdélyi fejedelmet, igyekezzék orvosolni a következő sérelmeket:

A lelkészek fiait a nemesek üldözik s jobbagyaikká akarják tenni. Szalacsi János lelkész terheltetik. A debreczeni iskola háborgattatik. Lisznyai Pál a lakosok által károsittatik.

7. Nógrádi Mátyás özvegyének a hátralék fizettség ki.

8. A körtvélyesi egyház ne a lelkész fizetéséből tartsa a rektort.

9. Szalacsi János lelkész fizesse vissza a nálla letett 82 frotot, a gondviselésért 10 frotot tartson meg.

10. A szentkirályi és debreczeni egyházak, a lelkész fizetésére nézve a régi szokást tartásák meg.

11. Az egyházfiak adó- és tehermentesek legyenek.

12. Váncsodilakos Szilágyi Mihály azon tanácsáért, melylyel egy nőt parázñaságra tántoritott, polgári hatóság által büntettség meg, s azután kövessen ekklézsiát. 150—152.

1687. Harci lármák miatt zsinat nem tartatott. 153. l.

1688. november 7. Kölcseben közzsinat. Jelenváltak az esperesek közül: középszolnoki, szatmári,

n. bányai, beregi, máramarosi, zarándi személyesen; szabócsi, ugoicsai, szilágyi per legatos; debreczeni per litteras. Elnök Körmendi Péter.

29 egyén ordináltatik:

Enyedi István Felső-Bányára, Huszti Sámuel Husztra, Szatmári János Zilahra, (e 3 akademikus volt), Nyiregyházi István Domokosra, Komáromi Péter Patóházára, Bölönyi Pál Szilágy-Csehibe, Helmeczi Miklós Szilágy-Szegre, Szalontai István Ilosvára, Kállai György Garoslóra, Csaholczi Máté Gódeyházára, Gyügyei István Csomajra, Gidófalvi István Mező-Teremre, Angyalosi András Kálmándra, Bányai János Fábriánházára, Bodoki János Tasnád-Szarvadra, N. Szombati Sámuel expectans, Bagosi György Bákára, Vecsei Sámuel Laskodra, Polgári Tamás N. Dobosra, Pathay Mihály Órbe, Szigeti Tamás Levelekre, Ujvárosi György Jándra, Halászi János Berencsre, Ónodi Mátyás Csengerujfaluba, Erdősi János expectans, Vári András expectans, Szabadszállási Ferencz Komoróra, Némethy Mihály Jékere, Izsáki János expectans.

Vitatkoztak a theologiáról.

Komáromi Mihály máramarosi, Pányoki Mihály nagybányai esperesekül megerősítettnek.

Végzések:

1. Ha a lelkész örökös nélkül hal el, javainak 3-adrésze az egyházé legyen, vagyis az egyházkerületé.

2. A lelkészek gyermekeiket vagy tudományokra, vagy mesterségekre oktattassák. A mesterséget tanulók szabad városokban lakjanak, hogy a jobbagyságra ne kényszerítettessenek.

3. A püspök — episcopus — minden esztendőben vizitálja az espereseket, vagyis vegye vizsgálat alá a közzsinaton. Az Appendix 33 szerint.

A generalis ekklézsiá nótáriusává közegyetértéssel Várad Mihály szatmári esperes választatik.

A superintendens különösen az ugoicsai papokat s esperest vizitálja meg, mert ott sok törvénytelen házassági elváltás történik.

Egy felebbezett házassági ügy Somlyóról, elváltással elintéztetik.

Mindjárt e zsinaton maga a superintendens mint középszolnoki esperes, alávetette magát az esperesek vizsgálatának, s tudományára nézve orthodoxnak; kormányzatára nézve hűségesnek, életére nézve szentnek és kegyesnek találtatott. 154.

1689. január 24. Vizsgáltatott Várad Mihály szatmári esperes. A traktus mind tudományára, mind életére nézve dicsérte őt, de azzal még is vádol-

... hogy az ekkoriban csaknem mindenki nem mindig
... tekintettel a régi elhatározásokra.

1881. január 21. Vízregálhatott Csatári Mi-
... tudományok és természetrajz tanára névvel
... azaz hogy azaz az ekkoriban a hazaságot
... Mindenek be a bizonyosodván alene önmaga beval-
... tása által megkönnyítést igért, a városiakat ismét is
... szent.

Szilágyi Ferencz teretével. Szatmári
... István a nemzeti elhatározások törvénytelen esélyek miatt
... kérését elismerték, de csak megintették az.

A rektorok el se hagyják ezennél is a
... hanem az egyházmegyei tanácsok alkalmával
... ezeket mondjanak arról. Ha ez így nem lesz, maga az
... egyes traktus meg fog folytatni.

A törvénytelenül esélyek ezennél se pénzre,
... hanem az Articulat. 21. n. Majoritatis szerint
... döntésessének. Azaz vitaképen Artic. 28. 186. l.

1881. június 3. Közszinat Nyir-Bátorban. Szat-
... melyben jelen voltak: a k. szolnoki szatmári, szabó-
... ermeléki, debreczeni, bihari, ugocsa, máramarosi,
... banya, zarándi esperesek. — Követei által képviselve
... volt a beregi, levele által a szilágyi.

Orvimaltattak 28-an, t. n.:

Kapóri Mihály N. Bajomba, Békési János Hegykő-
... Ujlakra, Kondorosi János Ecsedre, Dobrai István End-
... rőre, Nogyári B. N. Falmba, ezek akademikusok vol-
... tak. Bátorközzi Ferencz Eziásra, Istváni Ferencz
... Vezendre, Aboni Mihály K. Kerekőre, Széplaki János
... sz. Jókora, Harsányi István Poklostelekre, Gyöngyösi
... István S. Létára, Debreczeni István Semlyénbe, Uj-
... lósi Péter expectans, Arpai Mihály Diószadra, Sági Sá-
... muel Szamosságra, Polgárdi András Pelbárhidára,
... Szalontai István Tóthra, Dobosi Mihály Gulácsra,
... Hagymási Mihály Gebére, Kónaló Miklós expectans,
... Debreczeni István ... Zádori Sámuel Tunyogra,
... Kámeri István Kis-Szekerésre, Cséregi István Kón-
... rőre, Böttösi Dániel expectans, Kaszoni István Gódn-
... házra.

Vitatkoztak a szentírásról. Opponált: Lisznyai
Pál debreczeni, Makodi János szatmári tanárok.

A debreczeni iskola alumnusai követeik
által anyagi segílyt kérnek a zsinattól. A zsinat igéri,
hogy a legzavesebben megtesz mindent, a mit csak
lehet.

A vallásügyben már régóta Bécsben lévő kö-
vetek számára a traktusok adakoznak; nev. Szatmár
8, Szabócsa 8, Bánya 5, Ugocsa 5, Máramaros, Közép-
szolnok 5, Bihar 8, Szilágy 4, Debreczen 5 frtot. „Be-
regnek imponáltattak 20 frtok.” 157.

1881. márczius 22. Körmenyi Péter superinten-
dens megnál. 80.

1882. június 20. Szilágyi Márton debreczeni
tanár ügye bejegyzetnek. A nevezett tanár, a deb-
reczeni iskola ellen ugyanis a hittudomány
ügyében bizonyos kemény vádak emeltettek. Ezeket
azonban Diószegi István esperes a generalis ekk-
lesia számára, Debreczeni János a debreczeni
traktus esperese megvizsgálván, alaptalanoknak a
tanár és egyes tanuló erejét, merőben ártatlanoknak
találta. A vádak közül némelyeknek megbocsátott a
tanár, némelyeket az illető traktusok büntessenek
meg, az ezennél alaptalan vádak örökre letétnek.
186. l.

1881. Debreczeni István püspök-
ről a németek agyonlövők 80.

A híjegyűzőnyvünkben nincs felemlítve sehol,
hogy melyik zsinaton, a mikor tétetett ő püspöknek,
sem az, hogy a németek mért lőtték agyon.

1883. október 2. Közszinat Zilahon. Jelen voltak:
a beregi, ugocsa, szabócsai, ermeléki, szatmári, szilá-
gyi, középszolnoki esperesek személyesen; a debre-
czeni és a bányai küldöttei által; a máramarosi levele
által Superintendenssé választatott Diószegi Ist-
ván hittudor és diószegi lelkész. Vitatkoztak az isteni
lényegről és isteni személyekről.

Orvimaltattak 15-en, névszerint:

Városi Sámuel Szatmárra (akademikus), Diószegi
János Bályokra, Vecsei Mihály Kőbölkntra, Bottyáni
Pál Semlyénbe, Komáromi István Berendre, Viski
Márton Patóházára, Aboni Pál Kéczre, Kereszturi István
Szent-Miklósrá, Némethy István Csabokczra, Óvári De-
meter Ippra, Czeglédi István Bogátra, Szalontai István
Varsányba, Bősörményi Lőrincz Szent-Miklósrá, Szer-
dai András Burára, Bökényi János Forgolányra.

1883. november. Diószegi István lett püspökké.
Hihető, hogy ekkor már csak megerősítettett. 80.

Tóth S.

(Folyt. köv.)

Bessenyei-émlékünnepély

Pusztá-Kovácsiban, 1883. június 10.

F. hó 11-én egy országos fontosságú és jellegű emlék-
ünnepélyt ünnepeltünk Pusztá-Kovácsiban, hol a magyar
irodalom egyik legelső és legbuzgóbb uttörőjének Bessenyei
Györgynek, buzgó honfiak kegyeletes adakozásából felállí-
tott emlékköve lepleztetett le. Az emlékkő felállításának
érdeme a b. ujjalusiaké, kiknek élén Vass Jenő volt a kez-
deményező, és Nadányi Miklós bakonyiszei földbirtokosé s
egyházmegyénk buzgó világi assessoráé, kinek birtokában
van a Bessenyei kis öröksége, hol meghalt és eltemettetett,

ták, hogy az ekklézsiák osztásában nem mindig van tekintettel a régiebb lelkészekre.

1689. január 25. Vizsgáltatott Csatári Mihály ugocsai esperes. Tudományára nézve orthodoxnak találtatott; de vádoltatott részegeskedéssel és azzal, hogy igaz ok nélkül elválasztotta a házasságokat. Mindezek be is bizonyosodván ellene, önmaga bevallotta bűnét; megjobbultást ígért, s bocsánatot kért és nyert.

Szilágyi Ferencz terebesi, Szatmári István halmii lelkészek, törvénytelen esketés miatt letételt érdemelnének, de csak megintettek stb.

A rektorok el ne hanyagolják ezentúl is a kátét, hanem az egyházmegyei zsinatok alkalmával, leczkét mondjanak abból. Ha ez így nem lesz, maga az egész traktus meg fog fenytetni.

A törvénytelenül esketők ezentúl ne pénzre, hanem az Articulus 25. in Majoribus szerint büntetessenek. Azaz voltaképen Artic. 26. 156. l.

1689. július 3. Közzsinat Nyir-Bátorban. Személyesen jelen voltak: a k. szolnoki, szatmári, szabólcsei, érmelléki, debreczeni, bihari, ugocsai, máramarosi, bányai, zarándi esperesek. — Követei által képviselve volt a beregi; levele által a szilágyi

Ordináltattak 26-an, u. m.:

Rápóti Mihály N. Bajomba, Békési János Hegyköz-Ujlakra, Kondorosi János Ecsedre, Dobrai István Endrédre, Nógrádi B. N. Faluba (ezek akademikusok voltak), Bátorkeszi Ferencz Eszlárra, Istvándi Ferencz Vezendre, Abani Mihály K. Kerekibe, Széplaki János Sz. Jóbra, Harsányi István Poklostelekre, Gyöngyösi István N. Létára, Debreczeni István Semlyénbe, Ujfalusi Péter expectans, Arday Mihály Diósadra, Sági Sámuel Sarmaságra, Polgárdi András Pelbárthidára, Szalontai István Tóthra, Dobosi Mihály Gulácsra? Hagymási Mihály Gebére, Kömlői Miklós expectans, Debreczeni István Zádori Sámuel Tunyogra, Kémeri István Kis-Szekeresre, Csedregi István Kömörőre, Büttösi Dániel expectans, Kaszoni István Gődénházára.

Vitatkoztak a szentírásról. Opponált: Lisznyai Pál debreczeni, Makodi János szatmári tanárok.

A debreczeni iskola alumnusai követeik által anyagi segítyt kérnek a zsinattól. A zsinat igéri, hogy a legszivesebben megtesz mindent, a mit csak lehet.

A vallásügyben már régóta Bécsben lévő követek számára a traktusok adakoznak; nev. Szatmár 8, Szabolcs 8, Bánya 5, Ugocsa 5, Máramaros, Középszolnok 5, Bihar 8, Szilágy 4, Debreczen 5 frtot. „Beregnek imponáltattak 20 frtok.“ 157.

1691. márczius 23. Körmendi Péter superintendens meghal. 80.

1692. június 29. Szilágyi Márton debreczeni tanár ügye bejegyeztetik. A nevezett tanár, s a debreczeni főiskola ellen ugyanis a hittudomány ügyében bizonyos kemény vádak emeltettek. Ezeket azonban Diószegi István esperes s generalis ekklézsia scribája, s Debreczeni János a debreczeni traktus esperese megvizsgálván, alaptalanoknak s a tanárt és egész tanuló sereget, merőben ártatlanoknak találták. A vádlók közül némelyeknek megbocsátott a tanár, némelyeket az illető traktusok büntessenek meg, az ezentuli alaptalan vádlók örökre letétetnek. 160. l.

1692. Debreczeni István püspököt a németek agyonlövök. 80.

A mi jegyzőkönyvünkben nincs felemlítve sehol, hogy melyik zsinaton, s mikor tétetett ő püspöknek, sem az, hogy a németek mért lőtték agyon.

1693. október 2. Közzsinat Zilahon. Jelen voltak: a beregi, ugocsai, szabólcsei, érmelléki, szatmári, szilágyi, középszolnoki esperesek személyesen; a debreczeni és n. bányai küldöttei által; a máramarosi levele által. Superintendenssé választatott Diószegi István hittudor és diószegi lelkész. Vitatkoztak az isteni lényegről és isteni személyekről.

Ordináltattak 15-en, névszerint:

Váradai Sámuel Szatmárra (akademikus), Diószegi János Bályokra, Vecsei Mihály Kőbölkuttra, Bottyáni Pál Semlyénbe, Komáromi István Berendre? Viski Márton Patóházára, Aboni Pál Kéczre, Kereszturi István Szent-Miklósrá, Némethy István Csaholczra, Óvári Demeter Ippra, Czeglédi István Bogátra, Szalontai István Varsányba, Böszörményi Lőrincz Szent-Miklósrá, Szerdai András Burára, Bökényi János Forgolányra.

1693. november. Diószegi István lett püspökké. Hihető, hogy ekkor már csak megerősítettett. 80.

Tóth S.

(Folyt. köv.)

Bessenyei-emlékünnepegy

Pusztá-Kovácsiban, 1883. június 10.

F. hó 11-én egy országos fontosságú és jellegű emlékünnepegyt ünnepeltünk Pusztá-Kovácsiban, hol a magyar irodalom egyik legelső és legbuzgóbb uttörőjének Bessenyei Györgynek, buzgó honfiak kegyeletes adakozásából felállított emlékköve lepleztetett le. Az emlékkő felállításának érdeme a b. ujfalusiaké, kiknek élén Vass Jenő volt a kezdeményező, és Nadányi Miklós bakonyiszegei földbirtokosé s egyházmegyénk buzgó világi assessoréé, kinek birtokában van a Bessenyei kis öröksége, hol meghalt és eltemettetett,

s ki minden áldozatot meghozott, hogy nagynevű ősenek a nemzeti kegyelet, köteles adóját megadhassa.

Az ünnepély reggelén 9 órakor B. Ujfaluból mintegy 80 kocsiból álló diszes közönség indult meg a mintegy 3 negyedóra járásra eső Kovácsiba, hol az érkező vendégeket Nadányi Miklós és neje szíves vendégszeretettel fogadták. — A debreczeni főiskolai énekkar a Kölcsey Hymnusával kezdte meg az ünnepélyt, melynek elhangzása után t. Ember Károly furtai lelkész ur fejtegette egy lelkes beszédben a Bessenyei korát és érdemeit. Majd Rómer Flóris nagyváradi kanonoknak mint a m. tud. akadémia küldöttjének néhány szava után, Szász Béla kolozsvári egyet. tanár és az akadémia másik küldöttje olvasta fel az ünnepélyen meg nem jelenhetett Szász Károlynak Bessenyei emlékére írott emelkedett hangulatu gyönyörű ódáját, miután az emlékkövet fedő lepelt Nadányi Miklósné öngyászata leeresztette. Az énekkar elénekkelvén a Talpra magyart, Gyulai Pál, a Kisfaludi-társaság elnöke tartott egy igen szép emlékbeszédet, melyben mesterileg, a történelem és irodalomtörténetből vett biztos és szilárd vonásokban rajzolja a Mária Terézia korát, a nemzetnek magáról való feledkezését, a testórság és Bessenyei irodalmi felléptének értékét és szükségét, roppant befolyását nemcsak irodalmunk, hanem egész nemzeti műveltségünkre, érdemeit a m. tud. akadémia eszméje körül. Valóban felemelő hatása volt e magvas beszédnek, melyben a tuzás és chauvinismustól idegen hazafi érzés valódi melege, az események lényegébe való belátás józansága, a kritika ereje, a kidolgozás művésziessége versenyeznek egymással. Az énekkar által szépen elénekelt Hazádnak rendületlenül fejezte be a teljes mértékben sikerült emlékünnepelet.

Az egész vendégsereg Ujfaluba tért vissza a mintegy 1/2 12-kor bevégeződött ünnepélyről, hol 2 órakor a diszebéd tartatott meg az ujfalusi városháza nagy termében, 120 terítékre. Gyulai László b. ujfalusi ref. lelkész a király Ő Felsége éltetésével megkezdvén a felköszöntések sorát, megereedt a szónak és jó kívánságoknak zápora. Legérdekesebb és leghasznosabb volt a Gyulai Pálé, kinek azon indítványa, hogy a b. ujfalusi casinóban egy Bessenyei-szekrény állítassék a Bessenyei művei és netaláni ereklyéi számára, miután indítványozó egy pár ajándék tárgygyal a kezdeményezést is megtette, a lelkes b. ujfalusi intelligencia által elfogadtatott.

Az ünnepélyen jelen voltak közt megemlítjük Rómer Flórist és Szász Bélát mint a tud. akadémia, Gyulai Pált és Endrödi Sándort mint a Kisfaludy-társaság képviselőit; a Petőfi-társaság a meghívásra nem is válaszolt. A n.-várad jogakadémiát dr. Bozóky Alajos, Debreczen várost dr. Zelizy Dániel, a debreczeni főiskolát Elek Lajos és Géresi Kálmán küldöttek és a főiskolai énekkar képviselték. Nagy számmal voltak jelen a vidék intelligenciája, a lelkészi kar felekezeti különbség nélkül, különösen a vidéki ref. lelkészek közül felemlítjük Nagy István várad i lelkészt, ki még teljes egészségben és a nála minden kulturális ügy iránt megszokott buzgósággal mint a rendező bizottság tagja volt jelen, s kinek másnap már gyászos halálhírért vettük, továbbá Szilágyi Márton csökmői, Szemes László szentjánosi lelkészeket stb.

Az ünnepélyt táncmulatság fejezte be a casino udvarán.

Vidéki tudósítások.

I.

Nyilt levél a szerkesztőhöz.

Járm, 1883. június 4.

Lelki örömmel eltelve olvastam ama szép ünnepély leírását, mely mult hó 15-én Forgolányban ottani lelkész Gönczy Dániel 50 éves lelkipásztorkodása emlékére rendeztetett.

Mindig örömmel telik el lelkem, valahányszor a valódi érdemet megjutalmazva látom; kétszeresen érzem az örömet a forgolányi jubileum által, mert ez a maga nemében páratlan volt, — s az egyszerű kis falusi lelkésznek királyi kegyből mellére tűzött aranykereszt csillogásában, az összes protestáns papság örömkönyje tündökölhet, mert ez az összes protestáns papságra nézve igen megtisztelő.

Ily felemelő érzelmek behatása alatt állva, jól esik lelkemnek figyelembe hozni a mi „nagy károlyi egyházmegyében“ működő érdemes, veterán egyházi szolgának nevét; kit bár személyesen mindnyájan jól ismerünk, de a szép, mondhatnám dicsőségteljes multról, mely háta megett van, kevesen birnak tudomással.

Ez érdemes férfi: Juhász Lajos ur, a nagy károlyi ref. fényes egyház leánytanítója és kántora; ki már 55 éve működik az egyház veteményes kertjében az iskolában, hol jó, hol rossz magokat látva, küzdve az élet gondjaival, nagy családot nevelve; s arany kedélyével a magyar nemzetnek egy Arany-t nevelt!...

Igen!... Arany Jánosnak gyermekkorában N. Szalontán tanítója volt, a nagy költőt ő tanította sylabizálni, — nem elég-e az életre egy embernek, egy tanítónak ennyi dicsőség?

Mint ember hajlott kora daczára is ifju lélekkel bir ma is, szorgalmasan forgolódik a népnevelés ügye körül iskolája rendesen kitünő sorozatban van; s „az élet nevető könyecseppje: a humor“ jellemző tulajdonsága, ki talán még meghalni sem fog tudni mosolygás nélkül?!

Páratlan ember a maga nemében, korunkban valódi: „specialitas!“

Nekem e szerény sorok irásánál parányiságom érzetében korántsem az a célom, hogy a derék férfinak arany keresztet szerezzek; én csak a figyelmet kívántam iránta felköltetni; én csak megakartam őt ismertetni e lap olvasóival, s az élet nagy tengerén az arra „hivatottak“ előtt csak az irányt akartam megmutatni, hol a valódi gyöngyszem keresendő, — magam részéről pedig: mint egykori hivataltársamnak, ez igénytelen sorok által egy hervadt levélkét óhajtottam tüzni bokros érdemeinek koszorujába.

Midőn e körülményt minden mellékes sugalmazás nélkül e lap hasábjain felszínre hozni bátorkodtam, maradtam teljes tiszteletem nyilvánítása mellett

Kósa Ede,
ev. ref. lelkész.

II.

Kunhegyes, 1883. június 7.

Egy kegyeletes szép ünnepély lefolyásáról kívánom értesíteni becses lapjának olvasóit. Ugyanis a kunhegyesi ref. egyház buzgó tagjai, felfogva és méltányolva egyik leánytanítójuk Debreczeni Lajos ur érdemeit, ki 50 év óta mindig ugyanezen helyen, nagy kitartással és szorgalommal működik az egyház veteményes kertjében az iskolában, a presbyterium kezdeményezése folytán hálájoknak némi jelét kívánták nyilvánosan is kimutatni iránta s emlékünnepélyt rendeztek tiszteletére.

Az ünnepély június 3-án a templomban tartatott meg. Isteni tisztelet végeztével az egész gyülekezet, mely már egy héttel előre értesítve volt: benmaradt; és a helybeli dalárda által a „Hymnusnak“ szabatos eléneklése után nt. Rácz Miklós ref. lelkész ur igen szép beszédben ecsetelte a tanítói hivatal magasztos feladatát, mely — mint mondá — megtanítja a gyermeket Istent félni, szüleit tisztelni, az embereket szeretni. „Szép és magasztos a tanítói hivatal, — mondja továbbá — de felette terhes és rögös az ut, melyen czélját elérheti, mert folytonos szorgalmat, lankadatlan türelmet, elfogyhatatlan szeretetet és egész odaadást kíván az, és a mellett igénybe veszi a léleknek és testnek minden erejét, a szívnek minden dobbanását; de aztán végtelen becsü is munkája, mert annak hasznát az egyház, haza és nemzet élvezi. A mai kornak nagy dicsősége azért, hogy nemcsak felismerte, de méltányolni is kívánja a tanítók nagy érdemeit. — Anyagi jutalmazásuk igaz még sok helyen nagyon szerény, de érdemök elismerése tekintetében legkisebb panaszuk sem lehet, mert azt ma már nem tagadja meg tőlök egy művelt ember sem, megadja az ország törvényhozó testülete, meg a koronás király, sőt meghajol előttök a kor szelleme is.“ — Aztán ecsetelte a kunhegyesi gyülekezetnek tanítói iránt a multban és jelenben tanusított érzelmeit s végre az ünnepelthez fordulva így szólt: Jer azért megélemedett tisztes öreg szolgálta, ki egy félszázad óta forgolódol hiven és becsülettel az Ur egyházának veteményes kertében az iskolában! Jer és fogadd általam legszivesebb üdvözlését és köszönetét mindazon tanítványaidnak, kiket hosszú szolgálataid alatt hiven oktattál és neveltél; fogadd legszivesebb üdvözlését mindazon szülőknek, kik az ő legdrágább kincseiket, gyermekeiket bízták hü gondjaid alá; fogadd üdvözlését az egész gyülekezetnek, de mindenekfelett e gyülekezet előljáróinak, presbytereinek, kik ez ünnepélyt is annyi ügyszeretettel s buzgósággal terveztek s létrehozták. Ők, midőn elismeréssel hajolnak meg tanítói érdemeid előtt: egyszersmind mint a tiszta jellem, fedhetlen becsületesség, őszinte vallásosság követendő mintaképét mutatnak fel téged az ifjabbak előtt. — És az egész gyülekezethez is, tereád mutatva így szólanak: „az ilyen vén ember előtt felkeljete és az ilyeneknek arczáját megbecsüljete!“ — ekkor átnyújtja az ősz tanítónak az igen diszes serleget, melyet e nap emlékére volt tanítványai s tisztelői készíttettek, s azon buzgó fohászsal végzé beszédét, hogy a nagy Isten, ki hosszú munkálkodása alatt vele volt: áldja meg öregsége hátralevő napjait, hogy sokáig élve örvendhessen köztiszteletnek és szeretetnek.

Majd nt. Székely Károly esperes ur üdvözli az érdemek-

ben megöszült tanítót az egyházmegye nevében, mert, mint mondá, nem egy fényes lap mutatja az egyházmegyei jegyzőkönyvben érdemeit annak, kit örömmel mondhat magáénak a kunhegyesi gyülekezet. Végre Uray Gyula fitanító ur mint legfiatalabb kartárs üdvözli az ünnepelt férfit s köszöni meg a gyülekezetnek s kiválólág az ünnepélyt tervező s létrehozó presbyteriumnak öreg kartársuk megtiszteltetését. Utóljára maga az ünnepelt agg tanító a meghatótság remegő hangján köszöné meg az őszinte ragaszkodást és kitüntetését. A dalárda hazafias éneklése után az ünnepély véget ért. — Az ünnepélyből folyólag este száz teritékü banquet volt, emlitenem se kell, hogy a felköszöntésekben nem volt hiány. Az ünnepélynek összes költségeit az egyház áldozatkész tagjai saját zsebközből fedezték, a nélkül, hogy az egyház pénztárának csak egy fillérbe is került volna.

Szabad legyen még ez alkalommal a kunhegyesi gyülekezet jellemzésére egy pár ténytet felemlitenem. E gyülekezet, azonkívül, hogy minden hazai közczélhoz igyekszik erejéhez mérten járulni: a közelebbi években két új iskolai épületet emelt, s két új tanítói állást szervezett 600—600 frtot haladó fizetéssel. — 1877-ben orgona-alapot kezdett gyűjteni, melyet is azóta folyvást gyarapított, s folyó évi május hó 3-án már 5000 frtban meg is köttetett a szerződés Docsekál debreczeni orgona-építészszel egy 25 változatu orgonára. — Felemlitem még, miszerint közelebről a költségvetést előirányzó bizottság, átlátván, hogy az egyház újabban nagy mérvben nevedett kiadásai az eddigi bevételekből nem fedezhetők: indítványozza az egyházi adó tetemes, szinte kétannyira való felemelését és indítványa előbb a presbyteriumban, majd az igen népes egyházközségi gyűlésben is egyhangulag elfogadtatott. Ily tények után, — azt hiszem — méltán mondhatom: adja Isten, hogy sok ily gyülekezettel ékeskedjék a mi magyar reform. egyházunk, melynek tagjai így értsék és így teljesítsék szent kötelességeiket és akkor megáll s álljon is meg e mi magyar Sionunk mind az időknek végéig!

Gyüre László,
ref s. lelkész.

Kovács Imre.

Ismét új veszteség. K o v á c s I m r e a karczagi ref. algyimnasium igazgató tanára, munkás élete javában jun. 8-ikán, tanárságának 24-ik esztendejében hosszas betegeskedés után elhunyt. Ismertük a megboldogultat mint főiskolánknak legszorgalmasabb növendékét, majd mint a legbuzgóbb protestáns szellemű és jellemű munkás férfiak és tanárok egyikét, mint a tiszántuli ref. tanáregylet lelkes tagját, és részvétellel osztozunk a fájdalomban, mely első sorban a gyászoló családot, a karczagi gymnasiumot és a tiszántuli tanáregyletet érte. Addig is, míg bővebb életírást közölhetnénk, közöljük a lapunkhoz beküldött következő gyászjelentést:

„A karczagi ref. tanár- és tanítói testület úgy a maga, mint a megszorodott család nevében fájó szívvvel jelenti, hogy K o v á c s I m r e igazgató tanár hosszas sorvadozás

után, életének 48-ik, gymnasiumi tanárságának 24-ik évében, folyó évi július 8-án, esti 10 órakor jobblétre szenderült.

A vasszorgalmu tisztársat, hü férjet, jó atyát gyászolják: özvegye szül. Szentmiklósi Krisztina asszony; gyermekei: Emil, Gyula és Ilona; — tisztársai és tanítványai.

A boldogultnak hült tetemei f. hó 10-én d. u. 3 órakor fognak a ref. templomban tartandó könyörgés után örök nyugalomra tétetni. — Karczag, 1883. június 9. — Áldás és béke lengjen porai felett."

Nekrológ.

Temetésről jöttünk haza! Eltemettük az Ur szőlőjének egy szerény munkását, a ker. hit s tiszta erkölcsiség szent ügyének egy közharcosát Nagy János tiszta-földvári segédlelkészt.

A boldogult az 1854-ik évben N. Szalontán született. Tanulmányait N. Szalontán kezdte s majd a debreczeni ref. főiskolában, mint szegény szülék gyermeke, leginkább a kegyes szívü pártfogók s tanárkarok segélyezése mellett az 1876-dik évben végezte be. Ezután még két évig az „alma mater“ kebelén maradt s mint esküdt felügyelő s köztanító, az egyházi és iskolai előljárásság megelégedésére működött. Ezen idő alatt, az akkor még fenálló, ma már csak emlékünben élő „főiskolai tüzoltó társaságnak,“ melyben már előbb sok szép tisztséget viselt, elnökévé választott s mint ilyen megírta a csaknem 200 éves egyesület történetét. Majd miután, leküzdve némileg a szegénységet, anyagi ereje is elégnék látszott arra, hogy kivezzen a káplánság sokszor széles folyamára, belső elhivatását követve s külső meghívást is nyerve: segédlelkészül a tiszta-kürti ref. egyházba jött; innen azonban alig 2 havi működése után szintén, mint segédlelkész a tiszta-földvári népesebb s fényesebb egyházba hivatott; hol aztán hivatását egész magasztosságában fogva fel, alapos jártasságot szerezve a német és franczia nyelvekben, egyházi és világi lapokban szerény bár, de a legkomolyabb irányu munkálkodást kezdte meg. Az egyházban pedig nem csak hogy a szószékről jeles egyházi beszédeiben hitegette az Isten-ige magvait; hanem kilépett a közmunkás-ság terére is, s minden szép, nemes eszmét s alkalmat megragadt, hogy inthessen, taníthasson s lelkesíthessen az egyház és haza szent ügye mellett. Rendezett több polgári, de azért vallásos jellegü ünnepélyt s általában, minden munkálkodásában a valódi, hivatását mélyen érző lekipasztort igyekezett elérni. Így nyerte meg aztán főnökének bizalmát, szeretetét s a hiveknek osztatlan tiszteletét, nagyrabecsülését; kik aztán nemcsak elismeréssel, hanem anyagilag is akarván jutalmazni buzgó segédlelkészöket: több társulatban szép bizalmukkal s egyikben anyagi hasznot is nyújtó állással tisztelték meg. De fájdalom! a munkás ifju hervadozni kezdett s nem tudhatta nem akarta hinni, hogy a nagy munkában életét áldozza fel; mignem végre a betegség kiszóllitá az Ur templomából, ágyába szegezé s folyton fokozódó mellbaja következtében közel 6 hónapi súlyosabb betegsége által testben lélekben megtörtve s elhervaszttva, 5 évi segédlelkészkedése után, szeretett főnökének s nemes szívü nejének ápoló, gondozó karjain, folyó június hó 1-jén a megnyugtató halál álmára szenderült.

Temetése f. hó 3-án délután ment végbe. A háznál

Vári Szabó Sámuel ur a boldogultnak főnöke szóllott rövid, de megható szavakban koporsója felett; majd a templomban Sarkady N. Imre tiszta-sassi lelkész ur mondott jeles egyházi beszédet 2 Kir. 23 rész 17 vers alapján s végül a sirnál alantírt vett végbucst a jó barától és hü pályatárstól. Temetésén, szegénységben élő édes atyja, testvérei, rokonai sem jelenhettek meg a messzeség miatt; csupán a szeretett főnök kedves nejevel, a környékbeli lelkészek s tanítók szép számmal, az egyháztanács tagjai élükön a derék főgondnokkal s nagyszámu helybeli és vidéki közönség, kísérték az egyszerű de szeretet jelvényeivel, virágkoszorúkkal megrakott koporsót fájó szívvel s könyező szemekkel. És ez által szép bizonyosságát adták annak, hogy abban a koporsóban egy olyan ifju lelkész nyugoszik, ki megértette s betöltötte azon intést melyet a nagy apostol Pál az ifju Timotheusnak oly szépen ír; Senki a te ifjuságotat meg ne utálja; hanem a hiveknek légy példa a beszédben, a nyájaskodásban; a szeretetben; a lélekben, a hitben, a tisztaságban. (I Tim. 4 rész 12 vers.)

Az áldó kegyelet s fájó emlékezet, lobogjon örökké égő lánggal sirja felett! S a hüszolga, ki az ígért földét csak távolról láthatá: nyerjen örökké tartó jutalmat Urától Istenétől!

Szük Károly,
tiszta-kürti ref. lelkész.

A tiszántuli ref. középiskolai tanáregyesület által 1883 július hó 12-én 13-án, Debreczenben tartandó közgyűlés programja.

Július 11-én.

1. Déli 12 órakor a szatmári, délután 3 órakor a budapesti vonaton érkező egyesületi tagok és vendégek fogadása s elszállásolása.
2. Este 8 órakor közös találkozás az „Arany bika“ cz. vendégfogadóban.

Július 12-én.

1. Délelőtt 7 órakor „állandó bizottsági“ ülés a főiskolai gyűlés teremben. Ennek tárgyai:
 - a) A közgyűlés elé terjesztendő jelentések bemutatása.
 - b) A benyújtott indítványok előleges átnézése.
 - c) Jelentés az „Évkönyv“-ről.
 - d) Folyó ügyek.
2. Délelőtt 9 órakor közgyűlés a főiskola diszteremben. Ennek tárgysorozata következő:
 - a) Elnöki megnyitó.
 - b) Jegyző és pénztárnok jelentése.
 - c) A jelentésekben kiemelt pontok tárgyalása.
 - d) „Horatius epodásai.“ Értekezés Gergely Károlytól.
 - e) Jelentés a pályázatok eredményéről; pálya művek bírálata; küldöttség kinevezése a jövő évi pályakérdések szövegezésé végett.
 - f) Tanügyi szemle. Joó Istvántól.
3. Délután 2 órakor közebed az „Arany bika“ cz. vendéglőben.
4. Délután 5 órakor gyám és nyugdíjintézeti közgyűlés, ennek tárgyai:

- a) Pénztárnoki jelentés.
- b) Számadás vizsgáló bizottság jelentése.
- c) A bizottság által beterjesztett ügyek tárgyalása.
- d) Folyó ügyek, indítványok.

J u l i u s 13-á n.

5. Délelőtt 8 órakor a közgyűlés folytatása. Tárgyak:
- a) Eszmecsere a „Tanügyi szemle“ felolvasása alkalmából fölállított tételek felett.
 - b) A tisztikar lemondása, tisztujítás.
 - c) „Fegyelem a közép iskolában.“ Értekezés Vékony Antaltól.
 - d) Pénztár vizsgáló bizottság jelentése.
 - e) Szavazatszedő bizottság jelentése.
 - f) Folyó ügyek s indítványok tárgyalása.
 - g) Délelőtt 11 órakor „Némely újabb physical eszköz bemutatása“ a főiskola physical tantermében Nagy Páltól.
6. Délután együttesen, vagy kisebb csoportokban a helybeli gyűjtemények, intézetek és gyártelepek megtekintése. Estefelé kirándulás a nagy erdőre.
Debreczen 1883 június 12.

a központi bizottság.

J e g y z e t: A közgyűlésen megjelenni szándékozó egyesületi tagok, küldöttek és vendégek sziveskedjenek bejelenteni eme szándékukat július hó 1-ig Elek Lajos egyesületi jegyzőnél, (lakik K-Csapó utca 373 sz. a.) hogy az elszárolás és a mérsékelt áru vasuti jegyek ügyében idejében lehessen intézkedni.

Különfélék.

Lelkészválasztások. A nagykarolyi egyházmegyébe kebelezett hodászi és ó-pályi egyházakban a lelkészválasztás megtörténvén, Hodászra: Lányi Kálmán kraszna-szentmiklósi rendes, Pályiba: Király István lövői segédlelkész választatott el a jelöltek közül. — Ez utóbbi választás egyhangulag történt, míg Lányi ur nagy szavazattöbbséggel lett elválasztva Kéry Pál paposi lelkészszel szemben.

Az iskolai évet bezáró ünnepélyes „Te deum“ Jun. 14-ik napján a tanári karok, az összes tanuló ifjuság jelenlétében megtartatott. Az imádságot Csiky Lajos ur a főiskola lelkésze tartotta buzgósággal és emelkedett szellemben. A főisk. énekkar szép énekrészeinek hatása is fokozta az ünnepélyes hangulatot.

Szives kérelem. „A máté-szalkai ev. ref. egyház története“ című csekély művem előfizetési határideje, mult május hó végére volt általam kitűzve; ezen határidőre többen szivesek voltak az előfizetési-díjt 1 o. é. frt. hozzám beküldeni, kiknek ügy-buzgalmukért köszönetemet nyilvánítom; a beküldött előfizetések azonban még a nyomdai költséget sem fedezik, úgy hogy kényszerülve vagyok az előfizetési határidőt f. évi jun. hó 30-ig meghosszabbítani.

Midőn ezeket, e becses lapok t. olvasóival bátor vagyok tudatni: tisztelettel kérem, hogy a kik csekély művemre előfizetni szándékoznak, előfizetésüket a már kitett időig megtenni sziveskedjenek.

Teljes tisztelettel vagyok Máté-Szalkán. (Szatmár megye u. p. Máté-Szalka.) 1883. jun. 10. — P a p p Á r t h u r máté-szalkai ev. ref. lelkész.

A szatmár-németii helv. hitv. gymnasiumban az 1882—3, iskolai évet bezáró nyilvános vizsgálatok a következő rendben fognak megtartatni:

1883. június 25-én d. e. 7—10 óráig az I. oszt., d. u. 4—7 óráig a II. oszt. — 26-án d. e. 7—10 óráig a III. oszt., d. u. 4—7 óráig a IV. oszt. — 27-én d. e. 7—10 óráig az V. oszt., d. u. 4—7 óráig a VI. oszt. növendékeinek nyilvános vizsgálat, az I-ső gymnasiumi osztály tantermében. — Ugyanekkor adatnak ki a jutalomdíjak is.

A szatmár-németii prot. leánynevelő-intézeti növendékek nyilvános vizsgálat, f. évi június 23-án d. e. 9—12 és d. u. 3—5 óráig az egyes tudományokból, — és 24-én d. e. a művészeti- és szabad tantárgyakból, a prot. leánynevelő-intézet nagy termében.

Szatmár, 1883. június 1. — Becsek Sándor. gymnasiumi igazgató.

Felelős szerkesztő: Tóth Sámuel. Szerkesztő társak:

Békési Gyula, Géresi Kálmán.

HIRDETÉSEK.

Pályázat

a nagy-szöllősi ref. lelkészi állomásra.

Javadalom: készpénz: 410 frt; tűzifa: 16 öl; szántó föld 54 hől, melyet a lelkész műveltet; 1 kaszásra való rét; 6 hől erdő makkoltatási, 6 hől legelő legeltetési használata; a temető föld használata; a régi paplak haszonbéré és a stóla. A földek adóját az egyház fizeti.

Pályázati kérvények f. évi július hó 1-sőig nt. Csernák István máramaros-ugocsai egyházmegyei espereshez Gyulára, — u. p. Fekete-Ardó — küldendők.

Debreczen, 1883. június 9.

Révész Bálint,
püspök.

Pályázat

a keéri lelkészi állomásra, melynek évi javadalma: 40 frt 80 kr készpénz; 120 véka rostált tiszta buza; 40 szekér széna; 6 öl tűzifa a díjlevél pontjai szerint osztályozott egyháztagok szerint fizetve; 64 vékás szántó- és 80 boglyás kaszáló föld, melyből 22 vékásnak az adóját az egyház fizeti; 600 lélek után eső 34—30 frt stóla. Az egész fizetés pénzértéke 794 frt.

Pályázni kívánók felszerelt kérvényeiket nt. Kiss Aron esperes urhoz (Porcsalma, Szatmár-megye) július hó 10-ig küldjék be.

Debreczen, 1883. június 13.

Révész Bálint,
püspök.

1—1